

АРХІТЕКТУРА

УДК 72-02

Бичковська Л. С., старший викладач, Чучупалова В. О., студент
(Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне)

ВПЛИВ ДЕКОНСТРУКТИВІЗМУ НА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В АРХІТЕКТУРІ ТА МІСТОБУДУВАННІ

В статті розглянуті питання та проблеми, що виникають в архітектурі сучасності, зокрема в Україні, в результаті появи нового не притаманного для вітчизняного будівництва стилю – деконструктивізму. Проаналізовано основні ідеї, характеристики та складові стилю, його значення для архітектури будівель та споруд.

Ключові слова: деконструктивізм, стиль, архітектура, постмодерн, будівля, середовище.

Сьогодні у світовій архітектурі та й у інших жанрах мистецтва кількість новітніх стилів вражає своєю різноманітністю та особливостями кожного із них. Зокрема, починаючи з 60-х рр. ХХ ст., з появою такого стилю, як постмодерн в архітектурі розпочався швидкий розвиток його підстилів, що й нині зумовлює таку велику кількість напрямів будівництва будівель і споруд різного призначення: житлового, громадського та виробничого.

Деконструктивізм як самостійна течія відокремився в 1980-х рр. Історично він не був поширений лише в будівництві, він вплинув на філософію, літературу, живопис, юриспруденцію, політику тощо. Стиль справив неабияке враження на оточення, створивши цим підґрунтя для багатьох суперечок серед критиків, починаючи від позитивних рецензій на нього, закінчуючи різкою і агресивною критикою.

Дослідженням встановлено, що певне коло архітекторів та митців, які працюють у стилі де конструктивізму, нині розкривають свої ідеї, концепції та переконання у книгах, монографіях, статтях, демонструють зарисовки та процеси створення будівель, що дає можливість ближче познайомитись із новизною жанру. Серед таких відомих архітекторів та засновників жанру варто відзначити Ж. Дерріда з його працями, присвяченими темі деконструктивізму, Д. Лібескінда, Рема Коолхаса, які нерідко видають невеликі видання щодо вла-

сних розробок, та інших, хто займається вивченням деконструктивізму [1; 2; 3; 7].

Перш ніж розпочати аналіз проблемних питань, що були спричинені виникненням нового неординарного стилю, потрібно проаналізувати його історичний розвиток, концепції та засади, які лежать в його основі.

Виникає деконструктивізм в ХХ ст. з появою нової архітектури, яка являла собою нестандартне розуміння простору та архітектури як такої. Окрім того, не тільки нові форми стали базою для його виникнення, а і теоретичні судження, які були детально викладені у одній із основних праць Жака Дерріда «Про граматику», що значно розширює термін «деконструкції» та поширює його на інші сфери буття людини [7].

Що собою являє цей стиль? **Деконструктивізм включає в себе багато прийомів та концепцій.** В архітектурі цього стилю нечітко виражена гра просторів між собою, внутрішнього та зовнішнього. У багатьох архітектурних спорудах цей зв'язок простору може навіть втрачатись, оскільки у деконструктивізмі фігурують форми та поверхні, які можуть викривлювати та спотворювати сприйняття простору. В основному в таких будівлях та спорудах застосовуються нерегулярні форми, складні поверхні, відсутність логічної пропорційності цих форм, зміщені центри ваги, активна динаміка та деформація, порушення просторових зв'язків горизонталей та вертикалей, що дозволяють досягнути ефекту спотворення внутрішнього та зовнішнього просторів.

На практиці деконструктивізм є повною протилежністю до конструктивізму, хоча останній, як показує історія, був однією з передумов виникнення. Даний стильовий метод, тобто деконструкція, пропагує своєрідне відкидання «класичної архітектури», її вже напрацьованих засад та правил, в той же час створюючи абсолютно нову віху у будівництві будівель і споруд. Неважко помітити, що завершені архітектурні об'єкти характеризуються зовсім незвичними формами, які складаються у так званий «керований хаос» [4].

У містобудуванні та міському плануванні створення будівель у стилі деконструктивізму є неабиякою проблемою. Це пов'язано з тим, що стиль характеризується певним бунтарством проти світу, агресивністю, що призводить до того, що в міському середовищі надзвичайно важко вписати подібний архітектурний об'єкт. У більшості випадків ці об'єкти стають не просто домінантами у просторі, а вони буквально «розривають» цей простір, тому для пересічних громадян

та критиків такі будівлі стають причиною дискомфорту та навіть обурення [8].

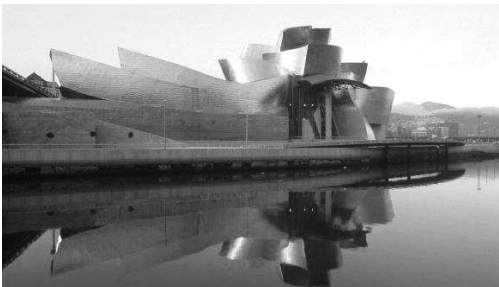
1.

2.

3.

4.

Рис. 1. Приклади споруд в стилі деконструктивізму:

1 – Королівський музей провінції Онтаріо в Торонто; 2 – кінотеатр UFA-Palast в Дрездені; 3 – музей Гугенхайма в Більбао; 4 – музей музики в Сієлі

Незважаючи на це нині чимало архітекторів та архітектурних фірм працюють саме в напрямі деконструктивізму, хоча деякі з них не хочуть визнавати деконструктивізм як власний стиль, хоча і працюють в ньому. Серед найвідоміших представників даної стильової течії можна відзначити Пітера Ейзенмана, Даніеля Лібескінда, Френка Гері, Заху Хадід, Рема Коолхаса, робочу архітектурну групу Соор Himmelb(l)au та інших. Серед найвідоміших споруд, які збудовані в стилі деконструктивізму можна назвати музей Гугенхайма в Більбао (арх. Ф. Гері), Танцюючий будинок в Празі (арх. Ф. Гері), Королівський музей провінції Онтаріо в Торонто (Д. Лібескінд), кінотеатр UFA-Palast в Дрездені (арх. Соор Himmelb(l)au), Музей Голокосту в Берліні

(Д. Лібескінд), Музей музики в Сієтлі (арх. Ф. Гері), концертний зал Уолта Діснея в Лос-Анджелесі (арх. Ф. Гері), Центральна бібліотека в Сієтлі (арх. Рем Коолхас) (див. рис. 1).

Оскільки деконструктивізм є надзвичайно неординарним стилем в архітектурі, він активно піддається критиці з боку інших архітекторів та простих критиків, при чому їх висловлювання можуть кардинально відрізнитись один від одного.

Для архітекторів, що працюють в цьому жанрі, деконструктивізм – це спосіб самовираження через свої проекти, частина з яких активно реалізується по всьому світу, а інша частина залишається лише у стадії ескізного проекту чи концепції. Багато хто вважає, що деконструктивізм не є власне архітектурою в її певному розумінні, а є повною протилежністю до неї, зокрема Д. Лібескінд має свою цікаву позицію щодо даного стилю, в якій і працює. Він вважає, що деконструктивізм – це остання стадія в архітектурі постмодерну, далі, на його думку, може бути лише «нічого». Лібескінд говорить про те, що людство вже наблизилось до тієї межі у сфері свого буття, коли пора підбивати певні підсумки і сумувати весь досвід, який ми отримували століттями. В архітектурі цим підсумком є саме деконструктивізм.

Своєрідним є ставлення П. Айзенмана щодо архітектури деконструктивізму. Для нього вона є способом протистояння всьому світу, його ціллю є створення дисонансу між людиною та архітектурою, його проекти такі, що глядачеві на певному етапі стає важко сприймати простір та правильно його аналізувати. Айзенман один із тих архітекторів, що дійсно протистоять «класичній архітектурі» і заявляють про це відкрито. Для нього важливо звільнити всі ті методи та форми, які колись вважались неправильними чи недопустимими, а те, що хоче замовник його проектів, як говорить сам Айзенман, його не обходить.

Щодо критичних рецензій деконструктивізму, то з самого початку свого існування цей стиль виявився надто недоступним для широких мас населення, і тому він був названий «елітарним», тобто фактично він був визначений як непридатний для застосування в архітектурі. Своїми принципами та ідеями деконструктивізм охоплює багато сфер життя, пропагуючи при цьому хаос, що багатьом однозначно не подобається [6].

Саме через такі критичні відгуки та рецензії деконструктивізм поставив низку проблем, які досі залишаються невирішеними. Для початку, чи має даний стиль взагалі право на існування, руйнуючи сучасні принципи і традиції в містобудуванні? Однозначно так. Деконструктивізм є показником того, наскільки розвинутим є людство, чи буде воно намагатись розуміти цей стиль, чи лише відкидати усі

його засади.

Можливо це одна із причин, через яку деконструктивізм мало поширений в архітектурі та мистецтві України, і зустрічається лише в поодиноких рішеннях інтер'єрів (рис. 2). Для створення подібних об'єктів потрібна належна підготовка та фінансова підтримка професійних кадрів з боку держави, допомога молодим архітекторам, які можливо знаходяться в творчому пошуку і здатні принести щось нове в архітектуру. Прикладом такої політики є провідні країни світу, що вже мають зразки деконструктивізму в будівництві та активно продовжують його розвивати, зокрема: США, Німеччина, Іспанія, Ав-

Рис. 2. Приклади рішень інтер'єрів в стилі деконструктивізму

стрія, Чехія, Китай та інші.

Якщо уважно проаналізувати архітектуру та розвиток різних країн світу, починаючи ще з періоду до нашої ери, то можливо позиція Д. Лібескінда є цілком правильною. Тому для архітектури деконструктивізм дійсно може бути завершальним етапом розвитку, оскільки концепцій і підстав для створення нового архітектурного стилю зараз немає, і фактично найвище в своєму розвитку пішов саме деконструктивізм. Відмінним від інших стильових течій в архітектурі – є те, що деконструктивізм в ході свого розвитку змушує задумуватись над буттям цивілізації. Саме це робить його досконалим з мистецької точки зору, що є ще одним ґрунтовним аргументом для його подальшого впровадження та розвитку, в тому числі і в Україні.

Окрім того, критика деконструктивізму, що ґрунтується на особистих поглядах кожного із рецензентів, не завжди може бути конструктивною, оскільки цілком ймовірно, що через новизну даного стилю, більшості просто важко звикнути до нової форми трактування архітектури та простору.

Деконструктивізм в архітектурі на сучасному етапі розвитку

однозначно є однією із найперспективніших стильових течій. Завдяки своїм неоднозначним рішенням він уособлює всі досягнення сучасної архітектури та принципів містобудування. Саме ці основні фактори і є вирішальними у формуванні такої значної зацікавленості ним як людьми, що працюють в сфері будівництва, так і людьми, для яких вона фактично створюється.

Очевидно, що для руху сфери будівництва в прогресивному напрямку в різних державах, зокрема і в Україні, необхідний розвиток саме течій постмодерну, у тому числі і деконструктивізму. В зв'язку з тим, що стиль є досить молодим, сфера його поширення є не надто великою, а кількість об'єктів – невеликою у порівнянні з іншими стилями. Не можна цілком впевнено говорити про його вплив на архітектуру, але навіть на цьому етапі стає зрозуміло, що саме творчість в цьому напрямі є вирішальною в розвитку будівельної галузі у всьому світі.

Із проведеного аналізу та порівняння застосування методів деконструктивізму в архітектурі як закордоном, так і в Україні можна зробити висновок, що стиль є безумовно прогресивним та неординарним. Подібна архітектура розвивається одночасно з технічним прогресом, що в теорії може сприяти розвитку сучасного будівництва та містобудування. Це, в свою чергу, впливає на популярність архітектури будівель та споруд як такої, і відповідно – на економіку країни. Об'єкти в такому стилі однозначно приваблять тисячі людей, що зможуть ближче познайомитись з новітнім стилем, заглибитись у його ідеї та концепції, для багатьох може стати цікавим навіть його філософська сторона.

Тому на даному етапі досліджень можна сказати, що в українських архітекторів є досить багато можливостей реалізовувати себе саме в такій течії, та й у постмодерні взагалі, адже саме ці стилі найточніше характеризують досягнення сучасного суспільства та цивілізації. Для вітчизняної архітектури впровадження нових теорій та концепцій і реалізація відповідних об'єктів буде означати абсолютно новий етап розвитку.

1. Peter Eisenman, Zaha Hadid. Imperial War Museum / Hephaestus Books: 2011; 122 p. **2.** Frampton Kenneth. Modern Architecture: A Critical History. Thames & Hudson, 3rd edition, 1992, p. 313. **3.** Jacques Derrida and, Peter Eisenman, Chora L Works (New York: Monacelli Press, 1967). **4.** Klaus Richter. Architecture : fromartnouveauauto deconstructivism / ; [translated from the German by John W. Gabriel]. Munich ; London : Prestel, 2001; 168 p. : ill. (somecol.). **5.** Hephaestus Books. Articles on Deconstructivism, Including: Rem Koolhaas, Frank Gehry, Daniel Libeskind, Bernard Tschumi. **6.** Peter

Salingaros, Nikos. *Anti-Architecture and Deconstruction*, Umbau-Verlag, 3 rd edition, 2008, p. 200. **7.** Деррида Ж. О грамматиологии / Пер. с фр. и вст. ст. Н. Автономовой. — М. : AdMarginem, 2000. — 512 с. **8.** Даниил Полулях. Деконструктивизм: архитектура разрушения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cablook.com/design-art/dekonstruktivizm-arhitektura-razgusheniya/>.

Рецензент: доктор архітектури, професор Михайлишин О. Л. (НУВГП)

Bychkovska L. S., Senior Lecturer, Chuchupalova V. O., Senior Student
(National University of Water and Environmental Engineering, Rivne)

INFLUENCE OF DECONSTRUCTIVISM ON MODERN TENDENCIES IN ARCHITECTURE AND URBAN PLANNING

The article deals with questions and problems that arise in modern architecture as the result of emergence of new inherent to native construction style – deconstructivism, particularly in Ukraine. The main ideas, properties and components of style, its importance for the architecture of buildings and structures are analyzed.

***Keywords:* deconstructivism, style, architecture, postmodern, building, environment.**

Бычковская Л. С., старший преподаватель, Чучупалова В. О., студент
(Национальный университет водного хозяйства и природопользования, г. Ровно)

ВЛИЯНИЕ ДЕКОНСТРУКТИВИЗМА НА СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ В АРХИТЕКТУРЕ И ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВЕ

В статье рассмотрены вопросы и проблемы, возникающие в архитектуре современности, в частности в Украине, в результате появления нового не присущего для отечественного строительства стиля – деконструктивизма. Проанализированы основные идеи, характеристики и составляющие стиля, его значение для архитектуры зданий и сооружений.

***Ключевые слова:* деконструктивизм, стиль, архитектура, постмодерн, здание, среда.**
